

Forskerfejde: Processen mod Nyborg

Hans forskning viste, at mænd er mere intelligente end kvinder. Så blev professor Helmuth Nyborg kritiseret af fagfæller og smidt ud af Aarhus Universitet. Nu anklager en række internationale forskere det danske universitet for at føre en politisk korrekt heksejagt.

Af KIM HUNDEVADT

Hans kontor er tømt. Navneskiltet er væk. Og hans officielle hjemmeside på Psykologisk Institut, Aarhus Universitet, er lukket.

En søgning på hans navn i rubrikken Find person giver følgende resultat: 0 poster.

Helmuth Nyborg eksisterer ikke mere på det universitet, hvor han i 35 år har haft sin akademiske løbebane.

Den 69-årige professors karriere fik en usædvanlig, brat afslutning, da han kort før sommerferien blev indkaldt til møde hos dekanen på Det samfundsvidenskabelige Fakultet, Svend Hylleberg, som kunne meddele, at han med øjeblikkelig virkning var fritstillet og snarest muligt skulle rydde sit kontor.

Den direkte årsag var en kritisk rapport fra et sagkyndigt udvalg, som havde bedømt en mindre del af hans forskning i kønsforskelle i intelligens - nærmere bestemt et projekt, som mandede ud i den opsigtsvækkende konklusion, at mænd i gennemsnit er ca. otte IK-point mere intelligente end kvinder

De sagkyndige eksperter mente, at nogle data i hans undersøgelse var af »tvivlsom kvalitet«, de faldt over elementære fejl og noterede på et punkt en »ikke-tilfredsstillende« mangel på detaljer, men de understregede samtidig, at nogle fejl var mindre betydningsfulde, og at de ikke havde fundet beviser for, at - Nyborg bevidst skulle have forsøgt at snyde.

I midten af juni lagde dekan Svend Hylleberg den kritiske rapport på universitetets hjemmeside, hvor pressen omgående kastede sig over den. Dekanen understregede, at han anså sagen for at være »dybt alvorlig«. Helmuth Nyborg var i offentlighedens øjne stemplet som en uredelig videnskabsmand, som ikke havde sin dokumentation i orden og fremsatte sine vidtløftige påstande på et tyndt grundlag.

Nu har Svend Hylleberg erfaret, at der findes en anden version af sandheden.

De seneste uger har dekanen modtaget en bunke breve fra vrede professorer, fortrinsvis med base på nordamerikanske universiteter, som mener, at deres danske kollega er udsat for en hetz.

Politisk forfølgelse

»Jeg har læst rapporterne fra Aarhus Universitet, og jeg er desværre kommet til den uundgåelige konklusion, at Helmuth Nyborg er offer for politisk forfølgelse,« skriver J. Philippe Rushton, professor i psykologi, University of Western Ontario i Canada.

Det fyger også med beskyldninger om, at universitetet har krænket den akademiske frihed, og det er en gennemgående kritik, at det sagkyndige udvalg, som består af to eksperter i teoretisk matematik og statistik og én psykolog, har bedømt ham efter en standard, som ingen psykologer og samfundsforskere kan leve op til.

»Der findes ikke en professor på denne klode, hvis forskning ville blive godkendt, hvis den blev gransket af tre akademikere udpeget til at vende hver en sten for at finde ting at brokke sig over. Hvis der var tilstrækkelige midler og frihed til at vælge komitémedlemmer, kan jeg garantere, at jeg kunne lave rapporter, der var lige så - hvis ikke langt mere - kritiske over for hver eneste person på Deres fakultet,« lyder det bl.a. fra ph.d. Patricia Hausman.

De fleste protester er kommet fra professorer i psykologi, som i lighed med Helmuth Nyborg forsker i intelligens, men dekan Svend Hylleberg har også modtaget en klage fra Fred M. Feinberg, University of Michigan, som udtaler sig som ekspert i statistik. Han skriver, at han har arbejdet sammen med talrige psykologer, og det høje statistiske niveau og grundigheden i Helmuth Nyborgs arbejde er lysår foran det, han normalt ser:

»Jo, de (det sagkyndige udvalg) fandt nogle uoverensstemmelser. Jeg har læst dem omhyggeligt sammen med professor Nyborgs svar. Det er mit faglige synspunkt, at professor Nyborgs svar med overvældende tydelighed viser to ting: 1) at disse fejl var utilsigtede og få, og 2) at de var aldeles betydningsløse,« skriver Fred Feinberg og tilføjer, at han ville blive chokeret, hvis man undersøgte en hvilken som helst anden empirisk forsker og ikke fandt tilsvarende og mere alvorlige fejl.

»Komiteen harcelerer over småting som en slåfejl i et tal for en stikprøvestørrelse og konkluderer, at Helmuth

Nyborg må fjernes fra sin stilling. Man må i det mindste lade som om, man er seriøs,« skriver den amerikanske statistiker, som finder det uhyrligt, at den danske professors navn skal tilsmudsnes, fordi han har læst en matematisk formel forkert.

IK-forskellen

Helmuth Nyborg har i sine skriftlige kommentarer til rapporten tilbagevist en del af kritikken, som han mener er baseret på forkerte oplysninger, men han indrømmer også, at han har lavet to mindre fejl.

De ændrer blot ikke ved hans hovedkonklusion: At der er en intelligensforskel mellem de to køn. De kan allerhøjest betyde, at forskellen bliver en anelse mindre end otte IK-point.

Det præcise tal afhænger af den metode, man anvender. Og hvis man ser bort fra småfejlene, handler den øvrige del af udvalgets kritik - ifølge Helmuth Nyborg og hans forsvarere - netop om faglig uenighed om faktoranalyse, en avanceret statistisk metode, som har rødder i intelligensforskningen, men i dag er udbredt i samfundsvidenskaberne.

Det er ikke sensationelt, at forskellige analyser giver forskellige resultater, bemærker flere brevskrivere, men selv om man kan lave utallige variationer over de samme data, så peger resultaterne alle i samme retning: Den danske professor har i bund og grund ret. Og han er i harmoni med resultater fra tilsvarende undersøgelser i andre lande.

Professor J. Philippe Rushton noterer, at han i sine analyser har regnet sig frem til en forskel på 3,63 IK-point, og at de sagkyndige eksperter i deres bedste analyse af Nyborgs materiale når frem til en forskel på 4,55 point.

Inkvisitionen i Århus

Klagernes pointe er, at det er en uenighed, som bør henvises til den videnskabelige litteratur, hvor emnet kan diskuteres i fuld åbenhed. De finder det horribelt, at Aarhus Universitet vælger at tackle en faglig uenighed ved at indlede en inkvisitorisk proces mod en forsker, udelukkende fordi han har dristet sig til at fremsætte kontroversielle synspunkter.

»Selv om det nu ser ud til, at professor Nyborgs påstand om en kønsmæssig forskel i den generelle intelligenskvotient er korrekt, er det selvfølgelig ikke det vigtigste punkt. Det bør ikke gøre nogen forskel, hvis det viser sig, at han tager fuldstændig fejl. Hvis akademisk frihed skal have nogen betydning, må det betyde, at han har ret til at udtrykke en holdning, som andre er stærkt uenige i. Frihed bør også betyde, at han kan gøre det uden frygt for nogen som helst form for repressalier. Den kræver beskyttelse mod enhver form for chikane, trussel eller udstødelse fra universitetsledelsens side,« skriver J. Philippe Rushton, som finder det forkasteligt, at Helmuth Nyborg smides på porten blot et halvt år, før han skal pensioneres som 70-årig.

Rushton, Linda Gottfredson og flere andre professorer, som står bag de mange klager, har selv prøvet at være i centrum for kontroverser, fordi de har forsket i intelligensforskelle mellem køn og racer.

Aarhus Universitet er med Nyborg -sagen blevet den aktuelle frontlinje i en bitter, videnskabelig fejde, som har raset siden 1994, da to amerikanske forskere udgav bogen *The Bell Curve*, hvori de bl.a. kom frem til, at asiater i gennemsnit er mere intelligente end hvide, som til gengæld er mere intelligente end sorte.

Den danske professor hører til en kreds af intelligensforskere, som netop interesserer sig for individuelle forskelle: Hvor kommer de fra, og hvad betyder de? Disse forskere mødes bl.a. i International Society for the Study of Individual Differences (ISSID) og International Society for Intelligence Research (ISIR), som undersøger teorien om, at vi har en biologisk baseret generel intelligens (g-faktor), som har en kolossal betydning for, hvordan vi klarer os i tilværelsen. Modstanderne mener, at vi populært sagt har flere sideordnede intelligenser.

Helmuth Nyborg har efter mange års forskningsindsats en stærk position på den første fløj, og han er en af de danske psykologer, som er mest citeret i engelsksprogede fagtidsskrifter. Det internationale netværk er også en af forklaringerne på, at de seneste ugers reaktion på hans fritstilling har været så voldsom.

Dekan på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Svend Hylleberg, har afvist at kommentere striden - med henvisning til, at der kan blive rejst tjenestemandssag mod Nyborg .

kim.hundevadt@jp.dk

Fakta: Sagen kort

Januar 2002

Helmuth Nyborg fortæller i Politiken om sine forskningsresultater, der peger på, at mænd har højere IQ end kvinder.

Juni 2003

Professoren offentliggør en del af sine resultater i bogen *The scientific study of General Intelligence*.

Oktober 2003

Ph.d.-stipendiat Pia Vedel Ankersen sender en klage til det såkaldte praksisudvalg. Hun mener ikke, at Helmuth Nyborg har fremlagt tilstrækkelig dokumentation.

Februar 2004

Praksisudvalget giver Helmuth Nyborg en mild næse, men sagen får ingen konsekvenser.

November 2005

Instituttleder Jens Mammen , Psykologisk Institut, anmoder om, at der nedsættes et udvalg, som skal bedømme Helmuth Nyborgs forskning.

December 2005

Daværende dekan på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Tom Latrup-Pedersen, vælger at nedsætte et sagkyndigt udvalg, som består af tre professorer: Jens Ledet Jensen, Aarhus Universitet, Niels Keiding, Københavns Universitet, og Jan-Eric Gustafsson, Göteborgs Universitet.

Marts 2006

Det sagkyndige udvalg afleverer en kritisk rapport til universitetet.

Maj og juni 2006

Helmuth Nyborg afleverer i to omgange sine kommentar til rapporten.

Juni 2006

Dekan Svend Hylleberg, som i mellemtiden har afløst Tom Latrup-Pedersen, vælger at offentliggøre udvalgets rapport, men ikke Helmuth Nyborgs svar på kritikken. Professoren bliver fritstillet.

Sagen kort

Januar 2002:

Helmuth Nyborg fortæller i Politiken om sine forskningsresultater, der peger på, at mænd har højere intelligenskvotient (IK) end kvinder.

Juni 2003:

Professoren offentliggør en del af sine resultater i bogen *The scientific study of General Intelligence*.

Oktober 2003:

Ph.d.-stipendiat Pia Vedel Ankersen sender en klage til det såkaldte praksisudvalg. Hun mener ikke, at Helmuth Nyborg har fremlagt tilstrækkelig dokumentation.

Februar 2004:

Praksisudvalget giver Helmuth Nyborg en mild næse, men sagen får ingen konsekvenser.

November 2005:

Instituttleder Jens Mammen , Psykologisk Institut, anmoder om, at der nedsættes et udvalg, som skal bedømme Helmuth Nyborgs forskning.

December 2005:

Daværende dekan på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet, Tom Latrup-Pedersen, vælger at nedsætte et sagkyndigt udvalg, som består af tre professorer: Jens Ledet Jensen, Aarhus Universitet, Niels Keiding, Københavns Universitet, og Jan-Eric Gustafsson, Göteborgs Universitet.

Marts 2006:

Det sagkyndige udvalg afleverer en kritisk rapport til universitetet.

Maj og juni 2006:

Helmuth Nyborg afleverer i to omgange sine kommentar til rapporten.

Juni 2006:

Dekan Svend Hylleberg, som i mellemtiden har afløst Tom Latrup-Pedersen, vælger at offentliggøre udvalgets rapport, men ikke Helmuth Nyborgs svar på kritikken. Professoren bliver fritstillet.

Klip fra støttebreve til Helmuth - Nyborg

Denne forfølgelse illustrerer de metoder, som ofte bruges over for forskere, hvis forskning giver de forkerte svar. Da man ikke kan fordømme svaret direkte, finder kritikerne påskud, som kan bruges til at give indtryk af inkompetence eller svindel. De vurderer arbejdet i forhold til standarder, der gælder for ingen andre, piller i detaljer i stedet for at se på det samlede billede, får uskyldige ting til at virke mistænkelige, fordømmer det, som institutionen kræver (f.eks. at tale med pressen, når den ringer, og forkorte metodeafsnittet, når det kræves af et tidsskrift), tvivler aldrig på anklagerne, men altid den anklagede.

*Linda Gottfredson,
professor i psykologi,*

University of Delaware

Jeg kender (desværre) mange tilfælde af uhørt fjendtlighed overfor godt videnskabeligt arbejde baseret på ideologiske præferencer eller andre politisk motiverede holdninger. Få har dog været så ondsksfulde som visse akademikers angreb på professor Helmuth Nyborgs forskning.

Roger D. Masters,
professor i psykologi,
Dartmouth College

Dette brev er en støtteerklæring til professor Helmuth Nyborg , hvis lange og fornemme karriere samt vigtige bidrag til psykologi og evolutionær psykologi er under angreb fra rent politisk korrekte kræfter

Ralph L. Holloway,
professor i antropologi,
Columbia University

Alvoren i universitetets handlinger i denne sag tyder desværre på, at professor Nyborg irrettesættes for at have udtrykt kontroversielle holdninger.

Richard J. Haier,
professor i psykologi,
University of California

Som tidligere leder (i 20 år) af et sociologisk institut, kan jeg bekræfte, at professor Nyborgs arbejde er så meget mere grundigt og værdifuldt end den sædvanlige middelmådighed, som bliver godkendt som forskning, at enhver sammenligning er latterlig. Men en sådan middelmådighed er i overensstemmelse med ledelsens ønsker, og den forbliver derfor uanfægtet.

Steven Goldberg, professor i sociologi, City University of New York

Læs professorernes breve og de øvrige centrale dokumenter

Læs professorernes breve og de øvrige centrale dokumenter i sagen på www.jp.dk

Billedtekst: URO - Ikke alt er idyl bag de gule mure på Aarhus Universitet. Foto: CARSTEN INGEMANN

Titel	
Stednavne	DANMARK, USA
Emneord	PSYKOLOGI
Personer	NYBORG_HELMUTH_FORSKER, HYLLEBERG_SVEND_PROFESSOR
Virksomheder	

Alt materiale i InfoMedia er omfattet af lov om ophavsret. Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse af materiale i InfoMedia, eller dele heraf, uden tydelig kildeangivelse, er forbudt uden forudgående skriftlig aftale med InfoMedia Huset A/S i henhold til gældende dansk lov om ophavsret. En del artikler i InfoMedia indeholder links til andre websites. InfoMedia påtager sig intet ansvar for, at sådanne links fungerer, eller at de angivne web-adresser er korrekte.